

Procedure voor de voordracht van kandidaten voor benoeming bij Europese rechterlijke colleges

Inleiding

Dit document regelt de procedure die wordt gevolgd om te komen tot de voordracht van kandidaten ter benoeming in Europese rechterlijke colleges. Het gaat hierbij om het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (het EHRM), het Hof van Justitie van de Europese Unie (het EU-Hof) en het Gerecht van de Europese Unie (het EU-Gerecht).

De voordracht van kandidaten voor benoeming bij de hiervoor genoemde rechterlijke colleges valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Buitenlandse Zaken en de minister voor Rechtsbescherming (de ministers). De voordracht wordt vastgesteld door de Rijksministerraad (EHRM) dan wel de Ministerraad (EU-Hof en EU-Gerecht). De ministers zijn tevens verantwoordelijk voor het secretariaat van de bij de procedure betrokken aanbevelingscommissie (het secretariaat). Voorzitter van de commissie is de president van de Hoge Raad.

In een (nationale) procedure om te komen tot een voordracht voor benoeming van een kandidaat in een Europees rechterlijk college, dient vanzelfsprekend rekening te worden gehouden met de voor de betreffende organisatie geldende benoemingsregels. Voor de hier aan de orde zijnde organisaties zijn die niet gelijk.

De voordracht van kandidaat-rechters bij het EHRM is gebaseerd op artikel 22 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (het EVRM), dat voorziet in een voordracht van drie kandidaten, waaruit de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa een nieuwe rechter kiest. De Parlementaire Assemblee verlangt een voordracht in alfabetische volgorde en stelt de eis dat de voordracht uit tenminste één man en één vrouw bestaat. Op grond van artikel 23 EVRM geschiedt verkiezing voor een termijn van negen jaar en de gekozen rechter is na deze termijn niet herkiesbaar.

De voordracht van kandidaat-rechters en kandidaat-advocaten-generaal bij het EU-Hof en van kandidaat-rechters bij het EU-Gerecht is gebaseerd op resp. artikel 253 en artikel 254 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (het VWEU). Rechters en advocaten-generaal worden benoemd in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de EU-lidstaten, na raadpleging van het comité bedoeld in artikel 255 VWEU. De praktijk is dat een positief advies ten aanzien van de kandidaat vereist is alvorens de voorgedragen kandidaat benoemd kan worden. Benoeming vindt plaats voor een periode van zes jaar; herbenoeming is mogelijk.

Vanwege deze verschillen in de benoemingsregels, worden de procedureregels ten aanzien van de voordracht van kandidaten voor benoeming bij, enerzijds, het EHRM en, anderzijds, het EU-Hof en het EU-Gerecht hieronder in twee aparte hoofdstukken beschreven.

Bij alle voordrachten op basis van deze procedureregels dient aandacht te worden besteed aan onder meer leeftijd en gender van de kandidaten, mede in het licht van de eisen die aan de voordracht worden gesteld door de betreffende organisaties, respectievelijk de Raad van Europa (zie Parliamentary Assembly Resolution 1366(2004) en de Europese Unie (zie overweging 11 van verordening 2015/2422).

De voordracht van kandidaat-rechters bij het EHRM

1. *Bekendmaking van de vacature*

- a. De procedure vangt aan ten laatste een jaar voor aanvang van een nieuwe zittingstermijn van Nederlands rechter in het EHRM. De vacature wordt bekend gemaakt en verspreid via de gebruikelijke kanalen van de rijksoverheid.
- b. De vacaturemelding houdt in ieder geval in:
 - i. een omschrijving van de functie, inclusief het lidmaatschap q.q. van de nationale groep van het Permanente Hof van Arbitrage, en van de nationale en Europese procedures die voorafgaan aan benoeming in het EHRM;
 - ii. de functie-eisen:
 - een weergave van de criteria genoemd in artikel 21 van het EVRM;
 - kennis van de mensenrechten, in het bijzonder het EVRM en de daarop gebaseerde nationale en Europese jurisprudentie;
 - de vaardigheid om zich mondeling en schriftelijk effectief uit te drukken in een van de officiële talen van de Raad van Europa, Engels en Frans, en het beschikken over tenminste passieve kennis van de andere taal;
 - het beschikken over relevante internationale ervaring en het rekening kunnen houden met verschillen in rechtsculturen van de lidstaten van de Raad van Europa.
 - iii. de wijze van solliciteren.
 - iv. een uitnodiging aan derden om naar hun mening geschikte kandidaten te wijzen op de vacature.

2. *De aanbevelingscommissie*

- a. De aanbevelingscommissie bestaat uit:
 - i. de president van de Hoge Raad of de procureur-generaal bij de Hoge Raad;
 - ii. de vice-president van de Raad van State of de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State;
 - iii. de voorzitter van het College voor de Rechten van de Mens;
 - iv. een persoon met kennis van het EHRM en/of van de Raad van Europa, dan wel van een vergelijkbare internationale organisatie, niet zijnde de zittende Nederlandse rechter in het EHRM.
- b. Het secretariaat zorgt in overleg met de drie leden van de aanbevelingscommissie zoals genoemd onder a., onder i. tot en met iii., voor tijdige benoeming door de ministers van het vierde lid van de commissie. Bij de keuze van het vierde lid wordt rekening gehouden met de samenstelling van de commissie voor wat betreft gender.
- c. Ingeval een lid van de aanbevelingscommissie zich verschoont of om andere redenen verhinderd is deel te nemen aan de werkzaamheden van de commissie, zorgt het secretariaat in overleg met de overige leden voor de benoeming door de ministers van een nieuw lid, met bij voorkeur een soortgelijk profiel als het lid dat zich verschoont of is verhinderd.
- d. De aanbevelingscommissie beoordeelt de ontvangen sollicitaties en kan sollicitanten horen.
- e. De aanbevelingscommissie kan desgewenst advies van derden inwinnen, waaronder de voorzitter van de Raad voor de Rechtspraak en de algemeen deken van de Nederlandse Orde van Advocaten.

3. De aanbeveling

- a. De door de aanbevelingscommissie opgestelde aanbeveling bestaat uit een lijst van tenminste drie personen waaronder tenminste één man en één vrouw.
- b. De aanbeveling maakt inzichtelijk waarom de aanbevelingscommissie van oordeel is dat de aanbevolen personen geschikt zijn voor de vacante functie.
- c. De aanbeveling wordt door de commissie toegezonden aan de ministers en is niet openbaar.

4. De voordracht

- a. Met inachtneming van de aanbeveling stellen de ministers een concept-voordracht van drie personen in alfabetische volgorde op, waaronder tenminste één man en één vrouw. De concept-voordracht wordt door de minister van Buitenlandse Zaken mede namens de minister voor Rechtsbescherming ter vaststelling voorgelegd aan de Rijksministerraad.
- b. Eenmaal vastgesteld wordt de voordracht toegezonden aan het *Advisory Panel of Experts on Candidates for Election as Judge to the European Court of Human Rights*, ingesteld door het Comité van Ministers van de Raad van Europa (het *Advisory Panel*), voorzien van een beschrijving van de gevolgde procedure.
- c. In geval van een negatief advies van het *Advisory Panel* wordt de procedure als beschreven onder 3 en 4a en b herhaald, met inachtneming van het advies.
- d. Indien de ministers, na overleg met de aanbevelingscommissie, van mening zijn dat de procedure onder 4c niet tot het gewenste resultaat kan leiden, wordt de voordrachtprocedure herhaald vanaf 1a.
- e. In geval van een positief advies van het *Advisory Panel* wordt de voordracht door de minister van Buitenlandse Zaken toegezonden aan de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa, opnieuw voorzien van een beschrijving van de gevolgde procedure, inclusief de fase voor het *Advisory Panel*.
- f. De minister van Buitenlandse Zaken zal bevorderen dat de leden van de Nederlandse delegatie naar de Parlementaire Assemblee zodanig tijdig de gelegenheid hebben persoonlijk kennis te maken met de voorgedragen personen, dat deze leden in staat zijn op zinvolle wijze bij te dragen aan de oordeelsvorming in de Parlementaire Assemblee, voorafgaand aan de verkiezing van de nieuwe rechter.

De voordracht van kandidaat-rechters en kandidaat-advocaten-generaal bij het EU-Hof en het EU-Gerecht

1. *Bekendmaking van de vacature*

- a. De procedure vangt aan met de kennisgeving van het EU-Hof of het EU-Gerecht dat een vacature zal ontstaan en ten laatste een jaar voor aanvang van een nieuwe termijn van een Nederlandse rechter of advocaat-generaal bij het EU-Hof of het EU-Gerecht. De vacature wordt bekend gemaakt en verspreid via de gebruikelijke kanalen van de rijksoverheid.
- b. De vacaturemelding houdt in ieder geval in:
 - i. een omschrijving van de functie en van de nationale en Europese procedures die voorafgaan aan benoeming in het EU-Hof en EU-Gerecht;
 - ii. de functie-eisen:
 - een weergave van de criteria genoemd in het Verdrag betreffende de Werking van de EU;
 - grondige en brede kennis van het Unierecht;
 - de vaardigheid om zich mondeling en schriftelijk voldoende effectief uit te drukken in het Frans en het beschikken over grondige kennis van tenminste een van de andere officiële talen van de EU naast de Nederlandse taal;
 - het beschikken over relevante internationale ervaring en het rekening kunnen houden met verschillen in rechtsculturen van de lidstaten van de EU.
 - iii. de wijze van solliciteren.
 - iv. een uitnodiging aan lezers om naar hun mening geschikte kandidaten te wijzen op de vacature.

2. *De aanbevelingscommissie*

- a. De aanbevelingscommissie bestaat uit:
 - i. de president van de Hoge Raad of de procureur-generaal bij de Hoge Raad;
 - ii. de vice-president van de Raad van State of de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State;
 - iii. een persoon, niet zijnde een zittende rechter of advocaat-generaal bij het EU-Hof of het EU-Gerecht, met kennis van het Unierecht alsmede ervaring met de procesvoering bij het EU-Hof en/of EU-Gerecht of een vergelijkbare internationale organisatie en bij voorkeur met rechterlijke ervaring.
- b. Het secretariaat zorgt, in overleg met de twee leden van de aanbevelingscommissie zoals genoemd onder a, onder i. en ii., voor tijdige benoeming door de ministers van het derde lid van de commissie. Bij de keuze van het derde lid wordt rekening gehouden met de samenstelling van de commissie voor wat betreft gender.
- c. Ingeval een lid van de aanbevelingscommissie zich verschoont of om andere redenen verhinderd is deel te nemen aan de werkzaamheden van de commissie, zorgt het secretariaat in overleg met de overige leden voor de benoeming door de ministers van een nieuw lid, met bij voorkeur een soortgelijk profiel als het lid dat zich verschoont of is verhinderd.
- d. De aanbevelingscommissie beoordeelt de ontvangen sollicitaties en kan sollicitanten horen.

- e. De aanbevelingscommissie kan desgewenst advies van derden inwinnen, waaronder de voorzitter van de Raad voor de Rechtspraak en de algemeen deken van de Nederlandse Orde van Advocaten.

3. De aanbeveling

- a. De aanbeveling bestaat uit een lijst van tenminste drie personen.
- b. De aanbeveling maakt in alfabetische volgorde en met een kwaliteitsaanduiding inzichtelijk waarom de commissie van oordeel is dat de aanbevolen personen geschikt zijn voor de vacante functie.
- c. De aanbeveling wordt door de commissie aan de ministers gezonden en is niet openbaar.

4. De voordracht

- a. Op basis van de aanbeveling kiezen de ministers in gezamenlijkheid de kandidaat die door de minister van Buitenlandse Zaken, mede namens de minister voor Rechtsbescherming wordt voorgelegd aan de Ministerraad. De Ministerraad stelt de voordracht van de kandidaat vast.
- b. Na vaststelling van de voordracht door de Ministerraad, draagt de minister van Buitenlandse Zaken zorg voor de voordracht van de kandidaat bij het secretariaat van de Raad van de EU ten behoeve van de raadpleging van het artikel 255-comité.
- c. In geval van een positief advies van het artikel 255-comité, draagt de minister van Buitenlandse Zaken zorg voor de voordracht aan de regeringen van de lidstaten.
- d. In geval van een negatief advies van het artikel 255-comité, wordt de kandidaat niet voorgedragen. De ministers bepalen, in overleg met de aanbevelingscommissie, of het opportuun is de voordrachtsprocedure te hervatten dan wel een nieuwe procedure te starten. Ingeval van hervatting, kiezen de ministers in gezamenlijkheid een andere kandidaat uit de aanbeveling van de aanbevelingscommissie. Deze kandidaat wordt ter vaststelling voorgelegd aan de Ministerraad.

5. Herbenoeming

- a. Uitgangspunt is dat een zittende rechter wordt voorgedragen voor herbenoeming, tenzij de betrokkene dat zelf niet wenst of zwaarwegende argumenten zich hiertegen verzetten.
- b. Na twaalf jaar is het uitgangspunt dat niet wordt overgegaan tot herbenoeming, tenzij zwaarwegende argumenten pleiten voor herbenoeming en betrokkene hiermee instemt.
- c. Als een zittende rechter een deel van de ambtstermijn van een voorganger heeft bekleed, wordt daarmee rekening gehouden bij het besluit deze persoon voor te dragen voor herbenoeming. Het uitgangspunt daarbij is dat een maximale termijn van twaalf jaar niet substantieel wordt overschreden.
- d. Gelet op de kennisgeving genoemd in punt 1a, beslissen de ministers tijdig en na raadpleging van de vaste leden van de aanbevelingscommissie of een zittende rechter wordt voorgedragen voor herbenoeming. Deze voordracht wordt ter vaststelling voorgelegd aan de Ministerraad. Na vaststelling van de voordracht door de Ministerraad, draagt de minister van Buitenlandse Zaken zorg voor de voordracht van de kandidaat bij het secretariaat van de Raad ten behoeve van de raadpleging van het artikel 255-comité.